

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 235/2020 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 27/2020 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Toimivaltainen viranomainen

Poliisihallitus on toimivaltainen viranomainen lähtöaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa ja 6 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tulli on toimivaltainen viranomainen tuonnin valvonnassa lähtöaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

3 §

Kansallinen yhteyspiste

Keskusrikospoliisi on kansallinen yhteyspiste lähtöaineasetuksen 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

4 §

Lähtöainelupa

Lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettuja räjähteiden lähtöaineita voidaan tuoda, hankkia, pitää hallussa ja käyttää vain, jos Poliisihallitus on myöntänyt siihen luvan lähtöaineasetuksen 6 artiklan mukaisesti.

Lupa myönnetään enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Luvan sisältö rajoitetaan haetun käyttötarpeen mukaisesti. Luvasta peritään maksu.

Lupahakemuksen voi jättää Poliisihallituksen lisäksi myös poliisilaitokselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettuja räjähteiden lähtöaineita tarvitaan esitetyn selvityksen perusteella ammatti-, liike- tai elinkeinotoiminnassa.

5 §

Lähtöaineluvan myöntämisen edellytykset

Poliisihallitus voi myöntää lähtöaineluvan sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka esittää aineelle laillisen käyttötarkoituksen ja jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan kyseistä ainetta. Harkitessaan lähtöaineluvan myöntämistä Poliisihallituksen on huomioitava erityisesti lähtöaineasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainitut seikat.

Poliisihallituksella on tarvittaessa oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio, jos saatujen tietojen tai haastattelun perusteella on syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta aineen hallussapitoon. Poliisihallituksella on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada lääketieteellisessä arvioissa luvanhakijasta sellaiset terveystiedot, jotka ovat välttämättömiä arvioitaessa hakijan sopivuutta aineen hallussapitoon.

Alle 18-vuotiaalle, joka täyttää 1 momentissa säädetyt edellytykset, lähtöainelupa voidaan myöntää huoltajan suostumuksella.

6 §

Lähtöaineluvan peruuttaminen

Poliisihallitus voi peruuttaa lähtöaineluvan lähtöaineasetuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Lähtöaineluvan peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain (872/2011) 6 luvussa säädetty poliisitutkinta.

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

7 §

Kansallinen tarkastusviranomainen

Poliisi toimii lähtöaineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tarkastusviranomaisena mainitun asetuksen 5, 6 ja 9 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tulli toimii lähtöaineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tarkastusviranomaisena mainitun asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna tuonnin osalta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii lähtöaineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuna kansallisena tarkastusviranomaisena mainitun asetuksen 7 ja 8 artikloissa tarkoitetuissa tilanteissa.

8 §

Tarkastusviranomaisen kiellot ja määräykset

Jos lähtöaineasetuksen 3 artiklan 8 kohdassa tarkoitettu tavallinen kansalainen, 10 kohdassa tarkoitettu talouden toimija tai 11 kohdassa tarkoitettu verkossa toimiva markkinapaikka ei noudata mainitun asetuksen tai tämän lain säännöksiä, asianomainen tarkastusviranomainen voi kieltää tätä jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai muutoin määrätä täyttämään laissa säädetyt velvoitteet.

9 §

Pois ottaminen ja hävittäminen

Poliisimiehellä ja Tullilla on tullitoimenpiteenä maahantuontia koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvonnan yhteydessä oikeus ottaa haltuunsa ilman lähtöaineasetuksen 5 artiklan 3 kohdassa mainittua lupaa tai lupaehtojen vastaisesti maahantuotavan tai hallussa pidetyn aineen.

Poliisimies voi ottaa luvan ja siihen liittyvät aineet haltuunsa, jos lähtöaineluvan voimassaolo on peruutettu lähtöaineasetuksen 6 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Poliisiin 1 ja 2 momentin nojalla haltuun ottaman omaisuuden käsittelyyn sovelletaan poliisilain 2 luvun 14 ja 15 §:ää. Tullin tämän pykälän 1 momentin nojalla haltuun ottaman omaisuuden käsittelyyn sovelletaan tullilain (304/2016) 81 §:ää.

10 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Lähtöaineasetuksen 7 ja 8 artiklan noudattamisen valvontaa koskevissa tilanteissa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään.

Uhkasakosta, teettämisuhasta ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakolaissa (1113/1990).

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

11 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä lähtöaineasetuksen noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot:

- 1) lähtöaineluvan haltijalta;
- 2) lähtöaineasetuksen 3 artiklan 9 kohdassa tarkoitettulta ammattikäyttäjältä;
- 3) lähtöaineasetuksen 3 artiklan 10 kohdassa tarkoitettulta talouden toimijalta;
- 4) lähtöaineasetuksen 3 artiklan 11 kohdassa tarkoitettulta verkossa toimivalta markkinapaikalta;
- 5) toiselta tarkastusviranomaiselta.

Poliisilla ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus tehdä lähtöaineasetuksen ja tämän lain noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

12 §

Henkilötietojen käsittely

Lähtöaineasetuksessa ja tässä laissa poliisille ja Tullille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (616/2019) ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

Lisäksi henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasäätös) sekä tietosuojalaissa (1050/2018).

13 §

Uusista räjähteiden lähtöaineita koskevista rajoituksista päättäminen

Lähtöaineasetuksen 14 artiklan 1—3 kohdassa säädetyistä rajoituksista päättää valtioneuvosto.

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

15 §

Räjähteiden lähtöainerikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

1) hankkii, tuo, pitää hallussaan tai käyttää lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettua räjähteiden lähtöainetta ilman lähtöainelupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) laiminlyö tarkastaa liiketoimen tai muun luovutuksen yhteydessä, että lähtöaineasetuksen liitteessä I tarkoitettujen räjähteiden lähtöaineen ostajalla tai muulla vastaanottajalla on lähtöainelupa tai varmistaa että ostaja tai muu vastaanottaja tarvitsee ainetta elinkeino-, liike- tai ammatti-toiminnassaan,

3) laiminlyö lähtöaineasetuksen 7 artiklassa tarkoitettujen tiedottamisen toimitusketjulle,

4) laiminlyö säilyttää 7 artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettut tiedot 18 kuukauden ajan liiketoimen tekemisestä tai

5) laiminlyö elinkeinonharjoittajana liiketoimen tai sen yrityksen yhteydessä ilmoittaa lähtöaineasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oman asiakkaansa epäilyttävästä liiketoimesta tai sen yrityksestä keskusrikospoliisille,

on tuomittava *räjähteiden lähtöainerikkomuksesta* sakkoon.

Räjähteiden lähtöainerikkomuksesta tuomitaan myös yksityishenkilö, oikeushenkilö tai elinkeinonharjoittaja, joka tahallaan laiminlyö ilmoittaa lähtöaineasetuksen liitteissä I tai II tarkoitettua hallussaan olleen räjähteiden lähtöaineen huomattavasta katoamisesta tai anastetuksi tulemisesta 24 tunnin kuluessa katoamisen tai anastuksen havaitsemisesta keskusrikospoliisille.

Lähtöaineasetuksen liitteissä I ja II tarkoitettuihin aineisiin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa tämän lain 13 §:n nojalla annetuissa päätöksissä tarkoitettut aineet sekä liitteissä ja päätöksissä tarkoitettuja aineita sisältävät aineet ja seokset. Tätä pykälää ei sovelleta lähtöaineasetuksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä annettu laki (653/2014).

Laki

rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (214/2012) 1 ja 6 §, 11 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti ja 21 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 150/2014 ja 6 §, 11 §:n 2 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentti ja 21 §:n 1 momentti laissa 150/2014, sekä

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

lisätään lakiin uusi 15 b ja 20 b § ja 22 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 150/2014, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietojen toimittamisesta siihen Euroopan unionin jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on (*kansalaisuusjäsenvaltio*) sekä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettujen Suomen kansalaista koskevien rekisteritietojen säilyttämisestä Suomessa.

Lisäksi tässä laissa säädetään 1 momentissa mainittujen tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella rikosasian käsittelyä varten, yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi tai asianomaisen henkilön suostumuksella sellaisen tehtävän hoitamista varten, johon kuuluu työskentelyä tai muuta toimimista alaikäisten parissa, sekä tällaisia tietoja koskevan pyynnön esittämisestä.

Tässä laissa säädetään myös 1 momentissa mainittujen tietojen luovuttamisesta pyynnön perusteella räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1148, jäljempänä *lähtöaineasetus*, 6 artiklassa tarkoitetun luvanhakijan taustan selvittämiseksi sekä tällaisia tietoja koskevan pyynnön esittämisestä.

Edellä 1—3 momentissa tarkoitetuista tehtävistä jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS, jäljempänä *puitepäätös*, 3 artiklassa tarkoitettuna keskusviranomaisena vastaa Oikeusrekisterikeskus.

6 §

Tietojen edelleen luovuttaminen

Kun Oikeusrekisterikeskus toimittaa tietoja 5 §:n mukaisesti kansalaisuusjäsenvaltioon, sen tulee ilmoittaa, että toimitettuja tietoja saadaan luovuttaa edelleen toiselle valtiolle ainoastaan rikosasian käsittelyä varten, yksityisen henkilön itseään koskevan pyynnön täyttämiseksi, asianomaisen henkilön suostumuksella sellaisen tehtävän hoitamista varten, johon kuuluu työskentelyä tai muuta toimimista alaikäisten parissa taikka lähtöaineasetuksessa tarkoitetun lähtöaineluvanhakijan taustan tarkistamista varten.

11 §

Tietojen luovuttaminen säilytysrekisteristä

Oikeusrekisterikeskus saa luovuttaa säilytysrekisteristä tietoja toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle 14, 15, 15 a ja 15 b §:n mukaisesti.

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

15 b §

Pyyntöön vastaaminen lähtöaineasetuksen tarkoittamissa tilanteissa

Oikeusrekisterikeskus luovuttaa toisen jäsenvaltion rekisteritietoja pyytäneelle keskusviranomaiselle rikosrekisterin, sakkorekisterin ja säilytysrekisterin 3 §:ssä tarkoitetut tiedot lähtöaineasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua tarkoitusta varten.

Jos rikosrekisterissä on säilytysrekisteriin merkittyjä tietoja, pyynnön esittäneelle jäsenvaltiolle toimitetaan ainoastaan säilytysrekisteriin merkityt tiedot.

16 §

Pyynnön sisältö, muoto ja kieli

Oikeusrekisterikeskus hyväksyy toisen jäsenvaltion keskusviranomaisen lähettämän 14, 15, 15 a tai 15 b §:ssä tarkoitetun pyynnön, jos se sisältää puitepäätöksen liitteenä olevassa lomakkeessa tarkoitetut tarpeelliset tiedot. Pynnön on oltava sähköisessä muodossa taikka muussa kirjallisessa muodossa, jos sitä ei ole voitu tehdä sähköisesti.

17 §

Vastauksen sisältö, muoto ja kieli

Oikeusrekisterikeskus toimittaa vastauksessaan 14, 15, 15 a ja 15 b §:ssä tarkoitetut tiedot pyynnön esittäneen toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti.

18 §

Määräajat

Oikeusrekisterikeskuksen on toimitettava vastauksessaan 14 ja 15 b §:ssä tarkoitetut tiedot toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle viipymättä ja kymmenen arkipäivän kuluessa päivästä, jona pyyntö on vastaanotettu.

20 b §

Pyynnön esittäminen lähtöaineasetuksen tarkoittamissa tilanteissa

Oikeusrekisterikeskus esittää lähtöaineasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua tarkoitusta varten toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle lähtöaineluvan hakijaa koskevien rekisteritietojen luovuttamista ja niihin liittyviä tietoja koskevan pyynnön, kun Poliisihallitus on sitä pyytänyt.

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

21 §

Pyynnön sisältö, muoto ja kieli

Oikeusrekisterikeskus esittää 19, 20, 20 a ja 20 b §:ssä tarkoitetut pyyntönsä toisen jäsenvaltion keskusviranomaiselle puitepäätöksen liitteenä olevan lomakkeen mukaisesti.

22 §

Tietojen käyttöä koskevat rajoitukset

Toisen jäsenvaltion 20 b §:n mukaisen pyynnön perusteella toimittamia rekisteritietoja ja niihin liittyviä tietoja saadaan käyttää ainoastaan lähtöaineasetuksen 6 artiklassa tarkoitetun luvan hakijan taustan tarkistamista varten sen mukaisesti, kun tiedot toimittanut jäsenvaltio on ilmoittanut.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

rikosrekisterilain 4 a ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta sekä 5 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 4 a §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta laissa 1114/2018 ja 5 §:n 1 momentti laissa 149/2014, sekä

lisätään 4 a §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 1093/1999, 733/2014 ja 1114/2018, uusi 7 kohta seuraavasti:

4 a §

Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:

- 5) lapsen huostaanottoa tai adoptiota;
- 6) valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitetun valtionapuviranomaisen myöntämää valtionavustusta tai sen takaisinperintää; tai

Eduskunnan vastaus EV 205/2020 vp

7) räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä, asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 98/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1148 6 artiklassa tarkoitettua lupaa.

5 §

Tiedot rikosrekisteristä luovutetaan rikosrekisterin otteella, jossa ovat henkilöstä rekisteriin talletetut tiedot tai ilmoitus siitä, ettei henkilöstä ole merkintää rekisterissä. Oikeushenkilöstä luovutetaan vastaavan sisältöinen ote. Jos tieto päätöksestä on saatu EU-rikosrekisterilain 20, 20 a tai 20 b §:n nojalla tai mainitussa laissa tarkoitettusta säilytysrekisteristä, rikosrekisterin otteelle merkitään ne tiedot, jotka voitaisiin tallettaa rikosrekisteriin. Rikosrekisterin otteelle ei kuitenkaan merkitä rikosrekisterissä olevaa tietoa sovelletuista lainsäädännöksistä eikä tietoja, joiden merkitseminen on toisen jäsenvaltion asettaman EU-rikosrekisterilain 9 §:n 4 momentissa tarkoitettun ehdon mukaan kielletty. Rikosrekisterin otteelle merkitään tämän lain 2 §:n 5 momentissa tarkoitettu tieto vain, jos rikosrekisterin ote annetaan 4 §:n 1 momentin nojalla syyttäjälle tai esitutkintaviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 11.12.2020

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri